

ТЕАТР НА ПЛОЩІ СВ. ЮРА У ЛЬВОВІ

© Черпінська І.С., Колодій О.Є., 2009

Розглянуто особливості формування простору для масових видовищ і театральних дійств під відкритим небом на прикладі площі св. Юра.

The article views the forming of space are considered for mass spectacles and theatrical actions under open-skies on the example of St. Georg Square in Lviv.

Постановка проблеми

Львів не даремно називають культурним містом. Тут завжди було налагоджене активне дозвілля. Площі міста в той чи інший час були місцем виступів мандрівних музик, акробатів, лялькарів з переносними вертепами, театралізованих сезонних, цехових, релігійних, політичних свят, процесій, маскарадів. Для цього у Львові будували тимчасові споруди тріумфальних арок, сцен, подіумів, влаштували алеї, квітники, клумби [2].

Сучасне життя Львова багате на культурно-мистецькі події найрізноманітніших напрямків та стилів. Серед найвизначніших акцій – фестиваль класичної музики “Віртуози”, фестиваль сучасної музики “Контрасти”, фольклорні фестивалі, етно-джазовий фестиваль “Флюгери Львова”, фестиваль патріотичної пісні “Сурми звитяги”, фестивалі хорового мистецтва, театральні фестивалі “Драбина”, “Золотий лев” (рис.1), фестиваль ковальського мистецтва “Залізний лев”, Міжнародний фестиваль незалежного кіно “КіноЛев”, масові громадські заходи з відзначення державних, політичних і народних свят.

Рис.1. Відкриття театрального фестивалю
“Золотий Лев”

Рис.2. Мілан, Design week

Площі великих міст завжди багатолюдні. Тут практично безперервно відбувається якась дія: виступи мімів, вуличних музикантів, камерні театралізовані видовища (рис.2). У святкові дні місто перетворюється на суцільний театр. Тому для культурного міста важливо мати спеціальні місця, призначені для культурних дійств і масових видовищ під відкритим небом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Щодо наукової літератури, то сьогодні існують публікації, присвячені медіатекам, медіа-центрам, бібліотекам, а також театральнo-видовищним спорудам. Проте робіт, які б розкривали водночас проблеми поєднання науково-інформаційної, культурно-просвітницької та видовищної функції у складі однієї споруди, практично немає.

Формулювання цілі статті

Сучасне суспільство характеризується стрімким ритмом життя, що призводить до концентрації в одному місці різних функцій. Ця тенденція не оминула і бібліотеки, які стають інформаційними та культурними осередками міста і не обмежуються лише бібліотечною функцією; вони перетворюються на центри інтелектуальної взаємодії між людьми у сфері як науки, так і дозвілля.

Такі центри мають вагоме значення для суспільства, особливо для інтелектуального і культурного розвитку молоді, в якій забагато вільного часу для дозвілля, але мало засобів для його активного використання. Тому метою створення культурних центрів є наповнення молодіжного дозвілля змістовними акціями, сприяння активному дозвіллю без алкоголю та наркотиків.

Виклад основного матеріалу дослідження

Як вже зазначалось вище, культурне життя великого міста, а особливо з багатим історичним минулим, вимагає створення спеціальних місць для масових дійств під відкритим небом. Тому виникла ідея організувати на площі св. Юра театр у складі міжнародного студентського центру. Цю ідею було розвинуто у бакалаврській роботі студентки О. Колодій (керівники проф. В.І. Проскураков та асист. І.С. Черпінська), присвячена організації простору міжнародного студентського центру на базі бібліотеки Національного університету "Львівська політехніка" відповідно до сучасних потреб – поєднання просвітницько-інформаційної і відпочинкової функцій (рис. 4).

Крім того, ідея створення площі-амфітеатру має історичне підґрунтя, адже тут, біля церкви св.Юра, до 1860–70 років традиційно відбувались знамениті святоюрські ярмарки, кипіло громадське життя (рис. 3).

Рис.3. Ярмарок на пл. св. Юра (гравюра кін. XIX – поч. XX ст.)

Рис.4. Генплан міжнародного студентського центру на базі бібліотеки Національного університету "Львівська політехніка"

Простір медіацентру запроектований в рівні землі на позначці 8,000 м, а дах споруди вирішено у вигляді своєрідного амфітеатру, який, за проектом, можна використовувати як відпочинкову зону, а також для масових культурних дійств, оскільки на терасах можна розмістити велику кількість глядачів. Для театральних постановок передбачено можливість монтувати сцени різних конфігурацій, з пересувними кулісами або без них. Також тераси можна використовувати для проведення ярмарок, виставок, показів, мистецьких інсталяцій. Встановивши великі екрани, на площі можна влаштувати літній кінотеатр.

При використанні площі *під концерти і фестивалі* сцену монтуватимуть над нижньою терасою даху медіацентру, а глядачі можуть розміщуватись по всій його площині (рис.5). Завдяки терасуванню площі буде забезпечуватись хороша видимість сцени.

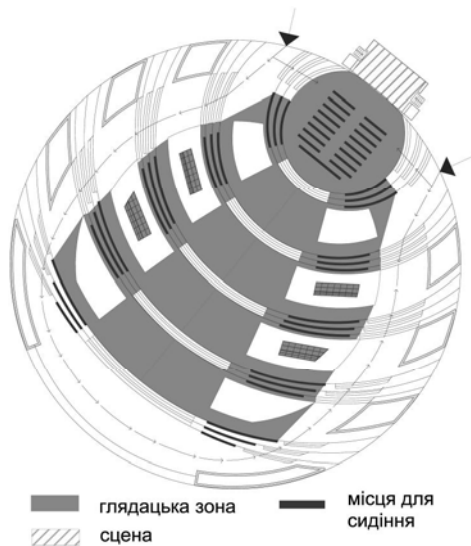

Рис.5. Пропозиції з використання площі для проведення концертів і фестивалів

Іншим варіантом використання площі може бути *театр під відкритим небом* (рис.6). Тут сцена може набувати найрізноманітнішої форми, яка залежатиме від характеру дійства і задуму режисера.

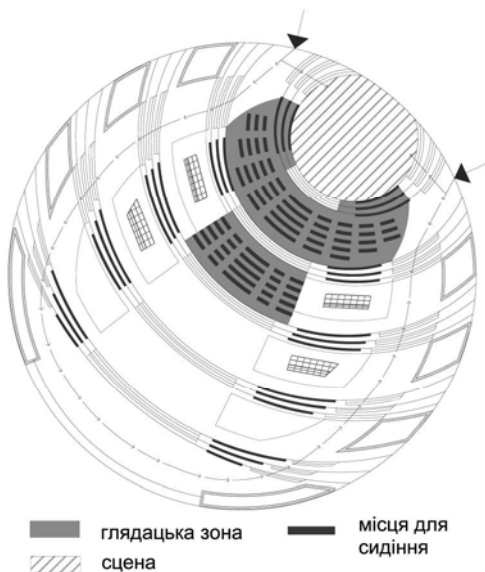

Рис.6. Театр під відкритим небом

Для театралізованого дійства як сцену можна використовувати нижню терасу, а глядачі розміщуватимуться на терасі рівнем вище.

За наступним варіантом розташування сцени також використовується нижня тераса, тільки тут сцена буде спеціально змонтована. Вона може бути різноманітної форми і висоти, з кулісами чи без. Над сценою можна монтувати навіс різної форми.

Ще одним способом пристосування площі під театралізоване дійство може бути використання нижньої тераси під глядацькі місця, а сценічним майданчиком слугуватиме тераса на рівень вище (рис. 7). Такий варіант підходить також для танцювальних шоу та інших дійств і вистав, що потребують достатньо вільного простору (акробатичні шоу, покази мод тощо).

Рис.7. Нижня тераса

Як вже було сказано, площа може бути задіяна для показу мод. Для цього подіум може бути збірно-розбірним або як подіум можна використовувати тераси даху медіа-центру.

Площа може використовуватись також і як літній кінотеатр чи для проведення кінофестивалів на зразок “КіноЛева”, який щороку відбувається з нагоди дня міста Львова. За кордоном такі кінофестивали організують у Відні на площі біля Ратуші (Vienna Mozart Film Festival), екран встановлюють і біля Лондонського City hall (рис.8) тощо. Глядацьким залом тут є вся площа, тобто тераси даху використовуються як місця для сидіння.

Крім вищепереліченого, на цій площі можуть відбуватися ярмарки та різноманітні інсталяції. Тут також можна робити виставки під відкритим небом.

Завдяки сучасним технологіям можна забезпечувати найрізноманітніші підсвітки сцен, створювати світлові ефекти. У звичайні дні для освітлення площі використовуються паркові ліхтарі. В період проведення дійства можна застосовувати як різноманітні прожектори, так і точкові світільники, залежно від того, якого ефекту необхідно досягти (рис. 9).

Рис.8. London, City Hall

Рис.9. Приклади організації освітлення

Висновки

1. Культурний центр (студентський або ж молодіжний) – це місце, де молоді люди мають змогу самореалізуватися в сучасному динамічному світі, брати участь у суспільному житті. Молодь може розширювати свій світогляд та коло друзів та має реальну можливість для налагодження дружніх контактів.

2. Завдяки своєрідній формі площу-дах можна використовувати не тільки для прогулянок, але й для різноманітних культурних подій, театральних постановок, оскільки є можливість монтувати сцени різних конфігурацій. Святоюрська площа може слугувати і видовищним об'єктом, і рекреаційною зоною, де можна приємно проводити час.

1. Пащенко Ф.Н. *Архитектура и строительство библиотечных зданий*. – М., 1941.
2. Проскуряков В.І. *Архітектура українського театру. Простір і дія: Монографія*. – Львів: Вид-во Нац. ун-ту “Львівська політехніка”, Вид-во “Срібне слово”, 2004. – 584 с.
3. Черпінська І.С. *Сучасні тенденції формування та розвитку архітектури будівель і споруд, призначених для зберігання, поповнення та передачі інформації: Сборник научных трудов “Региональные проблемы архитектуры и градостроительства”, “Теория и практика”*. – Одесса: “Астропринт”, 2007. – Вып. 9–1. – С. 139–149.